

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 2016 -04- 07

Zespół do spraw Wykonywania Kar

IX.517.1483.2015.MK

**Pan Mirosław Przybylski
Dyrektor Departamentu
Wykonania Orzeczeń i Probacji
Ministerstwo Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
02-520 WARSZAWA**

Szanowny Panie Dyrektore,

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich prowadzone jest postępowanie wyjaśniające w sprawie wniosku _____, odbywającego aktualnie karę pozbawienia wolności, który żalił się na niemożliwienie mu udziału w posiedzeniu sądu apelacyjnego w przedmiocie przerwy w odbywaniu kary.

W toku podjętych czynności ustalono, że _____ złożył wniosek do Sądu Apelacyjnego w Katowicach o doprowadzenie go na posiedzenie w sprawie II AKzw 1991/13. Sąd nie uwzględnił tego wniosku i nie zarządził sprowadzenia wnioskodawcy. W posiedzeniu brał natomiast udział obrońca osadzonego. Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach, do którego zwrócił się Rzecznik w tej sprawie, powiadomił, że odstąpiono od sprowadzenia osadzonego na posiedzenie, ponieważ nie wystąpiły okoliczności, które by to uzasadniały. Poinformował, że sąd uznał za wystarczającą obecność adwokata, zwłaszcza, że skazany miał możliwość przedstawienia sądowi swojego stanowiska na piśmie, o czym został pouczony.

Rzecznik ma wątpliwości co do prawidłowości takiego stanowiska.

Zgodnie z treścią art. 22 Kodeksu karnego wykonawczego prokurator, skazany oraz jego obrońca, sądowy kurator zawodowy, pokrzywdzony, a także inne osoby, o których mowa w art. 19 § 1 Kodeksu, mają prawo wziąć udział w posiedzeniu, gdy ustawa tak stanowi. W posiedzeniu sądu wyższej instancji mają natomiast prawo wziąć udział osoby, którym przysługuje prawo do udziału w posiedzeniu sądu pierwszej instancji. Ponieważ przepis art. 153a § 1 k.k.w. przewiduje, że w posiedzeniu w przedmiocie przerwy ma prawo

wziąć udział m. in. skazany oraz jego obrońca, zatem skazany oraz jego obrońca mają również prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu apelacyjnego, rozpatrującego zażalenie na postanowienie sądu okręgowego w przedmiocie udzielenia przerwy.

W przypadku skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności realizacja jego prawa do udziału w posiedzeniu sądu odwoławczego jest utrudniona. Aby umożliwić osobie pozbawionej wolności, która o to wnosi, udział w posiedzeniu, sąd może skorzystać z możliwości, jakie daje przepis art. 23 k.k.w.: może zarządzić sprowadzenie skazanego na posiedzenie sądu (§1) lub odbyć posiedzenie w zakładzie karnym, w którym on przebywa (§3).

Przepis art. 22 k.k.w. przyznający skazanemu prawo do uczestnictwa w posiedzeniu sądu jest wyrazem upodmiotowienia jego pozycji w postępowaniu wykonawczym. Zarówno w orzecznictwie, jak i w piśmiennictwie prezentowane jest stanowisko, że w sytuacji gdy skazany przebywający w zakładzie karnym wyrazi wolę wzięcia udziału w posiedzeniu sądu, sąd nie powinien („nie wydaje się, aby sąd mógł rozpoznać sprawę”) rozpoznawać sprawy pod nieobecność skazanego (post. Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 1 sierpnia 2013 r., II AKzw 439/13; K. Postulski - Glosa do postanowienia s. apel. z dnia 1 sierpnia 2013, II Akzw 439/13; K. Postulski, Komentarz do art. 22 Kodeksu karnego wykonawczego, System Informacji Prawnej LEX). W Glosie do postanowienia SN z dnia 22 stycznia 2014 r., III KK 450/13 K. Postulski prezentuje pogląd, że sprowadzenie skazanego na posiedzenie, w sytuacji gdy o to wnosi, powinno być regułą.

Nie wydaje się również, aby można było przyjąć, że wystarczająca dla realizacji określonego w art. 153a § 1 k.k.w. prawa skazanego jest obecność na posiedzeniu jego obrońcy. Brzmienie przepisu („w posiedzeniu w przedmiocie przerwy ma prawo wziąć udział (...) skazany oraz jego obrońca”) wskazuje, że oba wymienione w nim podmioty – zarówno skazany, jak i jego obrońca - mają prawo jednoczesnego uczestnictwa w posiedzeniu. Nie można zatem udziałem obrońcy w posiedzeniu uzasadnić procedowania pod nieobecność skazanego pozbawionego wolności, który wyraził wolę uczestnictwa w posiedzeniu.

Rozpatrując przedmiotową kwestię przypomnieć należy, że przepis art. 22 k.k.w. został znowelizowany ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy — Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 240, poz. 1431). Kierując się potrzebą usprawnienia i przyspieszenia postępowania nowelizacją tą ograniczono udział stron i innych uczestników postępowania w posiedzeniu sądu jedynie do przypadków wskazanych w ustawie. Intencją ustawodawcy było ograniczenie udziału skazanego jedynie do spraw, w których wydawane jest rozstrzygnięcie szczególnie ważne dla niego, odnoszące się bezpośrednio do kwestii pozbawienia go wolności. Ustawodawca wyraźnie wskazał w ustawie te przypadki, w których rozpoznanie pod nieobecność skazanego nie powinno mieć

miejsca, co więcej, uznał, że w tych szczególnych sytuacjach należy wzmocnić pozycję skazanego w prowadzonym postępowaniu. Wyrazem tego stanowiska było zastąpienie poprzedniej regulacji, przewidującej jedynie obowiązek powiadomienia skazanego o terminie posiedzenia, przyznaniem mu prawa do uczestnictwa w posiedzeniu. Jednym z tych szczególnych przypadków, w których zgodnie z intencją ustawodawcy, rozstrzygnięcie nie powinno zapadać bez udziału skazanego, jest właśnie postępowanie w przedmiocie udzielenia przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności.

W opinii Rzecznika nie można zgodzić się ze stanowiskiem wyrażonym przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach, iż przepis art. 23 k.k.w. pozostawia uznaniu sądu decyzję o potrzebie sprowadzenia skazanego na posiedzenie. W ocenie Rzecznika przepis art. 23 k.k.w., rozpatrywany w związku z art. 22 k.k.w., wskazuje jedynie narzędzie, jakim posłużyć się może sąd, aby zrealizować prawo skazanego do udziału w posiedzeniu. Przyjęcie innej interpretacji oznaczałoby dopuszczenie, że ustawowe prawo skazanego może doznawać ograniczeń w zależności od uznania sądu.

W opinii Rzecznika w świetle przepisu art. 22 k.k.w. wyrażenie przez skazanego pozbawionego wolności woli wzięcia udziału w posiedzeniu sądu odwoławczego w przedmiocie przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności jest okolicznością obligującą ten sąd do podjęcia decyzji o sprowadzeniu skazanego na posiedzenie lub o odbyciu posiedzenia w zakładzie karnym, w którym on przebywa. Mając na uwadze powyższe zwracam się zatem z uprzejmą prośbą o odniesienie się do przedstawionej kwestii i powiadomienie o stanowisku zajętym w sprawie zapewnienia realizacji przez sąd prawa skazanego pozbawionego wolności do udziału w posiedzeniu.

Z poważaniem

Dyrektor Zespołu
do spraw Wykonywania Kar

dr Ewa Dawidziuk

Załącznik 2